

VERKLARING

Over de

Eerste Algemene Zendbrief van de Apostel Petrus

Door

Dominicus Goltzius

1 PETRUS 3 VERS 3 EN 4

Welker versiersel zij niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten des haars, en omhangen van goud, of van klederen aan te trekken;

Maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk versiersel eens zachtmoedige en stillen geests, die kostelijk is voor God.

Het is een opmerkelijke spreuk en tot ons tegenwoordig doel zeer dienstig, die wij onder andere van Salomo vinden beschreven en nagelaten. Spr.12:4. *Als hij zegt: Een kloeke huisvrouw is een kroon haars Heeren: maar die beschaamt maakt, is als een verrotting in zijn beenderen.* In die woorden spreekt hij voornamelijk van een *kloeke huisvrouw*, dat is, die kloek is in het verstand, en die haar verstandigheid laat blijken in dat gedrag, die haar als huisvrouw betaamt, zowel ten opzichte van haar man, als in haar gehele huishouding; Zoals diezelfde *Salomo* van zo'n *verstandige vrouw* ook spreekt in Spr.19:14. Betuigende daar, *die van de Heere te zijn.* Nu, van zo'n kloeke en verstandige vrouw, die hij tegen een ander stelt, die beschaamt maakt, dat is, die haar zelf en haar man en haar huisgezin door haar onverstandigheid schande en schade toebrengt, getuigt hij dat die een kroon haars Heeren is. Het is bekend dat een kroon tot eer en sieraad van zo'n persoon is, die een kroon draagt; Daarom vinden wij het woord kroon voor eer en

heerlijkheid. Job.19:9. Zo wil dan Salomo zeggen, dat zo'n vrouw, die met een kloek verstand begaafd is, strekt tot *eer* en sieraad van haar *Heer* en man. De man, voor zover hij het *Hoofd* is van de vrouw, is tot haar eer, zo hij zich verstandig gedraagt, om dat zij de *eer* van haar man mededeelt, want is hij een Koning, zij is *Koningin*, en zo ook in mindere ambten. De vrouw wederom zet een kroon van eer op het hoofd van haar man; in tegenstelling van een *beschaamt makende vrouw*, die *als een verrotting in zijn beenderen is*, dat is, tot grote kwelling en verdriet in zijn ziel en tot vertering van de lichaamskrachten.

Terwijl nu *Salomo* het eerste daar ter nedersteld tot *lof* van een huisvrouw, en het laatste tot *schande*, zo moet volgen, dat zo enige vrouw die lof begeerd weg te dragen, om een *kroon* van eer te zijn op het hoofd van haar man, en die schande wil voorkomen, om hem niet te zijn tot een *verrotting in zijn beenderen*, zij zich niet gedragen moet, als één *die beschaamt maakt*, maar die *kloek* en *verstandig* is; Die weet hoe zij zich heb te gedragen ten opzichte van haar echte man en in de bedieningen van haar gehele huishouding. En waarlijk is dit zo, want daarom vindt men zulke lessen in de Heilige Schrift aan de vrouwen voorgesteld, die op deze *kloekheid* zien en dit *verstandig* toepassen. Hoe uitgebreid en nadrukkelijk is hiervan de les, die Lemuël van zijn moeder ontving, *Spr.31* beginnende met vers 10: *Wie zal een deugdelijke huisvrouw vinden?* Ect. Doch behalve dat, vinden wij ook daarvan duidelijke vermaningen in de Schriften van het Nieuwe Testament. Want, om onder andere voorbij te gaan, zo vernemen wij dat onze Apostel bijzonder zijn werk daarvan maakt in het begin van dit derde hoofdstuk. Hij vereist daar een *kloeke* en *verstandige huisvrouw*, en hij toont meteen waaruit haar verstand moet blijken, namelijk, in het algemeen in *onderdanigheid* aan haar *eigen man*; in het bijzonder in een *kuise wandel in vreze*, om door dat middel hun ongelovige mannen te winnen en te brengen tot geloof en bekering. Doch daarbij laat hij het niet, maar toont verder dat ook haar verstandigheid moet blijken in het beste sieraad, niet wat uitwendig, maar inwendig is; Zoals hij daarvan nu spreekt in deze twee verzen, haar dit voorschrijvende: Welker versiersels zij, niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten van het haar, ect,

De vermaning van de Apostel tot onderdanigheid, die de vrouwen moeten opdragen aan hun mannen, hebben wij zowel in het voorstel als in de bevestiging gehad in de twee voorgaande verzen. Daarop komt hij hen in die vermaning nu verder te hulp door aan te wijzen het rechte en beste sieraad als een gediensig middel tot die behoorlijke onderdanigheid; wat hij doet in dit 3^e en 4^e vers; En zoals hier twee verzen zijn, zo hebben wij daarin ook twee delen:

3.1. Waarin het rechte versiersel niet moet bestaan.

3.2. Waar in het wel moet bestaan.

Eerste deel, in vers 3.

3.1. Eerst spreekt onze Apostel daarvan op ontkennende wijze, waarin het niet bestaat, en dat op tweeërlei wijze:

3.1.1. Generaal.

3.1.2. Speciaal.

3.1.1. Generaal, in de eerste woorden: *Welker versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is*. Hier vinden wij in de grondtaal het woord dat nergens anders, dan hier met *versiersel* vertaald wordt, anders altijd door wereld; Doch een ander Grieks grondwoord vinden wij evenwel negenmaal door *versieren* overgezet; en de woorden die Paulus heeft in Hebr.9:1 mogen zeer goed en in een duidelijke bevatting vertaald worden, *een sierlijk heilighdom*. Dat dit woord hier ter plaatse met *sieraad* of *versiersel* moet worden overgezet, leert de zaak zelf. *Sieraad*, weten wij is meer als kleding; omdat de kleding van ons lichaam absoluut nootzakelijk is, om die te bedekken en te bewaren tegen de ongemakken des hemels; en zo is het, dat onze klederen kunnen zijn zonder enige uitwendige sieraad en nochtans dienstig tot het rechte doel. De Apostel *Paulus* sprekende van het uitwendig sieraad, maakt onze *onsierlijke leden* daarvan het voorwerp; als hij zegt, 1 Cor.12:23/24. Onze *onsierlijke leden*, die mismakkt of gebrekkig zijn, *hebben overvloediger versiering, doch onze sierlijke hebben het niet van node*. En gelijk het zo met eenieder mens gelegen is, die, zo hij bij zijn verstand is, zijn lichaam op de ene of andere manier *versiert*: zo wordt dit voornamelijk gevonden bij het *vrouwelijk geslacht*, dat hiertoe meer genegen is, en ook wel zo, dat het boven maten is. En daar ziet de Apostel hierop als hij zegt, *welker*, te weten vrouwen, *versiersel zij*, zijnde zijn doel, om de *vrouwen* in hun dracht en kleding hier te besturen. Als hij dan zegt, *welker versiersel zij*, zo heeft dat grondwoord een kracht van bevel, willende, dat het sieraad van de vrouwen zo zal zijn, als hij hier voorschrijft, zonder dat over te laten aan haar eigen goeddunken. Maar hoe?

Niet hetgeen uiterlijk is, dat is, dat zich uitwendig of van buiten vertoont, of wat in uitwendige dingen gelegen is. Als de Apostel hier spreekt van de *versiersel* van de vrouwen, en zegt dat dat niet uiterlijk moet zijn, zo moeten wij dat niet verstaan van ongelijk wat, als of het de vrouwen in het geheel niet past uitwendige versierselen te gebruiken, om dat *Paulus* haar ook toelaat een *eerbaar* of *sierlijk* gewaad te dragen, 1 Tim.2:9. Maar zo dat *Petrus* hier wil leren, wat haar voornaamste versiersel moet zijn; hij wil hier al te curieuze en alle onmatige versiering tegen gaan, waar de vrouwen het meest

toegenegen zijn, zoals ook vaak zulke versiering met hovaardij en trotsheid vergezelschap gaat; daarvan zegt hij hier dat *niet uiterlijk* moet zijn.

3.1.2. Dit noemt de Apostel speciaal in optelling van drie soorten van een onmatige en hovaardige versiering:

3.1.2.a. Bestaande in het *vlechten van het haar*. Het haar in het algemeen aangemerkt zijnde, is niet in of onder de macht van de mens, om dat hij *niet een haar wit of zwart kan maken*. Matth.5:36, maar onder God, Die ze zelve *alle geteld* heeft. Matth.10:30, en zo bewaart, dat *niet één* van die zonder Zijn wil *zal verloren gaan*. Luc.21:18. In het bijzonder, het lange haar van de vrouwen aanmerkende zo bevinden wij, dat het *haar een eer* is en *voor een deksel gegeven*, 1 Cor.11:15. En omdat dat zodanig is, zo gebeurt het wel, dat die *eer* al te ver van haar uitgestrekt wordt, als in het *vlechten des haars*, zoals hier staat, of *vlechtungen des haars*, zoals wij hebben, 1 Tim.2:9. Dit moet zo niet verstaan worden, als of de Apostel wilde, dat het *lange haar* van de vrouwen niet eniger maten moeste opgebonden en samen gevlochten worden; maar hij ziet hier op zodanige *vlechtungen* van het haar, die juist naar de kunst en mode moeten zijn, en waarvan men nauwelijks weet, hoe men het hebben wil, uit pure of loutere hovaardij; zoals hij ook in die zin de twee volgende dingen verbeidt.

3.1.2.b. *En omhangen van goud*. Het *goud* weten wij, is het kostelijkste wat uit de bergweken voortkomt, waarom ook sommige *genade*, in opzicht van haar kostelijkheid daarbij vergeleken worden; zoals wij boven in 1 Pet.1:7. verstaan hebben van het *geloof*. Zie ook Openb.3:8. Jeruzalems tempel, die zijn bijzondere kostelijkheid had, ook *goud*. Matth.23:16/17. Bij het *goud* vinden wij dikwijls *zilver* gevoegd, dat mede kostelijk is, doch niet zoals het *goud*. Matth.10:9; Hand3:6 en 20:33. Onze Apostel hier *goud* noemende, sluit daar het *zilver* bij in; Zoals *Paulus* bijzonder ook van *paarlen* spreekt, 1 Tim.2:9. Doch Petrus spreek van omhangen met *goud*; daarin bestaande, dat men zijn lichaam of klederen van het lichaam daarmee optooit; zoals dit op verschillende manieren kan geschieden; Hetzij dat het *hoofd* met gouden of zilveren oorhangers aangedaan wordt; De *hals* met een gouden keten, de *arm* met armringen, de *vinger* met een gouden ring. Zie daarvan Jac.2:2. De *klederen* met gouden en zilvere kanten of borduursels, en het gehele lichaam aan beide zijden met ketenen.

3.1.2.c. *Of van klederen aan te trekken*. Wij weten dat de *klederen* voor het lichaam noodzakelijk zijn, om hetzelfde te bedekken ten aanzien van de naaktheid en te verwarmen tegen te koude, waarom men aan deze *aan* moet *trekken*. Waarop hier gezien wordt. Doch onze Apostel spreekt niet van gewoon wat klederen aan te trekken. Jacobus spreek van

een *sierlijke kleding* en van een *slechte kleding*, Jac.2:2, dat is, van een opgetooid kleed en dat niet opgetooid is. Als nu onze *Petrus* hier het *aantrekken van de klederen* tegengaaf, zo verstaat hij het van die eerste soort; waarom Paulus, die van ditzelfde sieraad van de vrouwen spreekt, 1 Tim.2:9; uitdrukkelijk *kostelijke kleding* noemt, in tegenstelling van een *eerbaar gewaad*. Iemands *kleding* kan *eerbaar* zijn en evenwel niet *kostelijk*, wanneer die, namelijk niet slordig noch gescheurd is, maar zuinig en wel passend op iemands staat en beroep, terwijl dan een *kostelijke kleding* een opgepronkte kleding is. En zo zullen wij dan kunnen verstaan wat de Apostel hier zeggen wil, met het *aantrekken van klederen*, te weten, dat men zijn werk daarvan zou maken, om zijn klederen niet te hebben tot pronkerij.

Van deze twee laatste dingen moeten wij dan zeggen, hetgeen wij ook van het eerste hebben gezegd, dat ze niet absoluut worden verboden en tegengesproken, maar in zeker opzicht: dat is, het is in allerlei manier niet ongeoorloofd om goud, zilver en kostelijke klederen te hebben; want:

- *Aan de ene kant*, is het bekend dat God de Heere Zelf goud en kostelijkheid geboden heeft, zowel in Zijn Heiligdom al eer, *als* voor de kleding van de Hogepriester;

- *Aan de andere kant*, vinden wij, dat godzalige, goud, zilver en andere rijkdom met een geruste consciëntie hebben bezeten. *Abrahams* knecht langde eens aan *Rebecca*, de toekomstige bruid van zijn zoon, *zilvere kleinodiën en de gouden kleinodiën en klederen*; Hij gaf ook haar broeder en haar moeder kostelijkheden. Gen.24:13. En van *Eljakim* zei de Heere aldus, Jes.22:20/21. *Het zal te dien dage geschieden, dat Ik Mijn knecht Eljakim, de zoon Hilikia, roepen zal; en Ik zal hem met uw rok bekleden en Ik zal hem met uw gordel sterken en uw heerschappij zal Ik in zijn hand geven.* Ziet ook daarvan in de gelijkenis, Luc.15:23. *Brengt hier voort het beste kleedt en doet het hem aan en geeft een ring aan zijn handt.* Daarom moeten de staten en condities van de mensen wel onderscheiden worden; en dan is buiten tegenspreken, dat zodanige die in hoogheid boven anderen verheven zijn, met een vrij gemoed na hun staat, *goud, zilver en kostelijke klederen* hebben en gebruiken mogen, zoals Koningen, Prinsen, Vorsten, edelen, ect. Waarom onze Zaligmaker ook zei, Matth.11:8. *Ziet, die zachte klederen dragen, dat is kostelijke en sierlijke klederen, zijn in de Koninklijke huizen.* Maar als iemand boven zijn staat en vermogen, deze dingen zou willen aannemen, hij zou misdoen. Om dit nu te brengen tot het doel van de Apostel in de tekst, zo kant hij zich in zo verre tegen het omhangen van goud en kostelijke klederen aan te trekken:

- 1. Als het boven iemands staat en macht zou zijn.

- 2. Als het met hovaardij en opspraak van andere vermengd is; moet altijd de eerbaarheid, godzaligheid en nederigheid daarin waargenomen worden, zo in de *dracht* zijnde *zoals de Heiligen betaamt*, na de woorden van *Paulus*, Tit2:3.

- 3. Als iemand zijn voornaamste werk daarvan zou maken en het nodigeste vergeten; acht gevende alleen op het uitwendige en niet op het inwendige. Hierom is het, dat onze Apostel gezegd hebbende, wat het rechte en voorname sieraad niet is, nu verder komt te leren in: Het tweede deel, vers 4.

3.2. Wat het wel is. En dat wederom op diezelfde tweeërlei wijze:

3.2.1. Generaal.

3.2.2. Speciaal.

3.2.1. Generaal, in deze woorden: *Maar de verborgen mens des harten*. Dit woordje, *maar*, geeft de tegenstelling te verstaan. Hetgeen de Apostel *ontkennende wijze* geleerd had in het voorgaande vers, dat leert hij nu *bekennende wijze* in dit vers. Daar had hij gesproken van hetgeen *uiterlijk* was, maar hier spreekt hij van hetgeen innerlijk is, noemende *de verborgen mens des harten*. Om dit te verstaan moet men weten, dat de Heilige Schrift spreekt van een *uitwendige* en van een *inwendige mens*; zoals te zien is 2 Cor.4:16. Hoewel onze uitwendig mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwt, van dag tot dag. Paulus spreekt ook van de *inwendige mens*, na welke hij een *vermaak* had in de Wet Gods. Rom. 7:22, en *in* welke hij wenst dat de Efeziërs moesten *versterkt* worden door Gods *Geest*. Ef.3:16. De *uitwendige mens* bestaat in de lichamelijke gestalte, sterkte, gezondheid en zijn uiterlijke wetstand; maar de *inwendig mens* raakt de ziel en dezelfs toestand; voornamelijk voor zover die door Gods *Geest* vernieuwt en geheilgd is, verlicht en wedergeboren. En daarom is het, dat die ook de *nieuwe mens* genoemd wordt, in tegenstelling van de *ouden mens*. Ef.4:22/24; Col.3:9. Wat dan in die plaatsen genoemd wordt de *inwendige mens*, de *nieuwe mens*, dat wordt hier genoemd *de verborgen mens des harten*. En deze wordt genoemd:

a. Mens, omdat deze vernieuwing en heiliging zich uitstrekt over de gehele mens en al dezelfs krachten, zo dat de God des vredes ons heiligt geheel en al, en onze oprechte geest, en ziel en lichaam onberispelijk bewaard worden; volgens Paulus wens, 1 Thess.5:23.

b. Verborgен, wordt die genoemd,

- *Eensdeels*, omdat de werking van Gods *Geest* tot deze vernieuwing en heiligmaking op een verborgen wijze geschied. *De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid*,

maar gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heen gaat: alzo is een iegelijk, die uit de Geeft geboren is, zei Christus. Joh.3:8.

- *Anderdeels*, omdat zij, die zo vernieuwt en wedergeboren worden, niet altijd openbaar zijn voor het oog van de wereld, maar *verborgen*. Zo is het dat Gods volk genoemd wordt de *verborgene*. Ps.83:4. Niet alleen om dat ze *verborgen* zijn in Gods raadsbesluit, maar ook voor de wereld, die haar niet ziet, die haar niet kent. En daar wil ook het spreken van Paulus heen. Col.3:3, Dat haar leven verborgen is met God in Christus.

c. *De verborgen mens des harten wordt die genoemd*; Om dat deze vernieuwing in het hart zijn begin neemt, waarin Gods Geest allereerst werkt. Zie dit in Ezech. 36:26. *Ik zal u een nieuw hart geven, en zal enen nieuwen geest geven in het binnenste van u*; en vers 27. *Ik zal Mijnen Geest geven in het binnenste van u*. Wat onze Apostel hier noemt de *verborgen mens des harten*, dat drukt Paulus uit met deze woorden. Rom.2:29. *Die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des herten, in de Geest... wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God*.

3.2. Speciaal wordt het ons aangewezen in de overige woorden van dit vers. En dat zo, dat ons getoond wordt:

3.2.a. Waarin deze verborgen mens des harten zich laat zien.

3.2.b. In haar uitnemendheid en waardigheid.

3.2.a. Waarin in die zich laat zien: *In het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest*. Deze woorden waren noodzakelijk hierbij gevoegd te worden; want had de Apostel alleen gesproken van de verborgen mens des harten, zo mocht men gedacht hebben, als of de wedergeboorte en vernieuwing alleen inwendig was, zonder dat die zich enigszins uitwendig vertoonde; daarom zegt nu de Apostel, dat die *verborgen mens*, dat is, de vernieuwde inwendige mens, hoewel die in het *hart* zijn begin neemt, evenwel zich ook openbaart in iets dat uitwendig is, hier genoemd een *zachtmoedige en stille geest*. Zodanig iets uitwendigs, dat volgt op de inwendige vernieuwing, leert God zelf, Ezech.36:27. Want gezegd hebbende: *Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u*, zo volgt daarop terstond: *en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijne rechten zult bewaren en doen*. Doch om daar niet op te blijven staan, laat ons verder overwegen wat door deze *zachtmoedige en stille geest* verstaan wordt.

Voor af zeggen wij, dat door deze *geest* niet verstaan wordt de Geest Gods, Die de *Heilige Geest* is, maar de geest van de mensen, bestaande in de bewegingen van zijn gemoed, zoals dit woord *geest* onder andere zo genomen wordt. Hagg.1:14. Waar gezegd

wordt, dat de Heere *de geest* van deze en die *verwekt* heeft. En deze *geest* des mensen draagt hier twee bijnamen, waardoor twee deugden uitgedrukt worden: *zachtmoedigheid* en *stilheid*.

3.2.a.1. *Eerst* wordt hier gesproken van een *zachtmoedige geest*. *Zachtmoedigheid* is die deugd, Die zich voornamelijk vertoont in het *verdragen van het ongelijk*, dat ons aangedaan wordt. Paulus vermaant hebbende, Col.3:12. *Doet aan de innerlijke bewegingen der zachtmoedigheid, lankmoedigheid*, voegt terstond vers 13 daarbij: *verdragende elkander*; als of hij met de vinger aam wilde wijzen, Dat de *zachtmoedigheid* en *lankmoedigheid*, zich moet laten zien in het *verdragen*. Zo'n *zachtmoedige geest* vereist onze Apostel uit kracht van de *verborgen mens des harten*, en dat wel bijzonder van de *vrouwen*; waar door hij hun gemoed wil breidelen tegen toornigheid en oplopende haastigheid, waartoe zij gemakkelijke toe konden vervallen, wanneer hun ongelovige mannen met enig onverstand en hardheid kwamen te behandelen; in zo'n voorval wil hij dan dat ze haar toorn zullen matigen en zichzelf door *zachtmoedigheid* bedwingen, verdragende dat en hun zielen bezitten in lijdzaamheid, zoals nu verder volgt.

3.2.a.2. *Ten tweede*, dat hierbij gedaan wordt, in een *stille geest*. Het Griekse grondwoord, heeft gemeenschap met de grondwoorden voor *stilheid*, als mede met *stil zijn, stilzwijgen, licht tevreden houden*; waaruit wij al kunnen vernemen wat een *stille geest* is, te weten, zo'n gemoed, dat zich te vrede houdt zonder dat het veel klaagt of tegenspreekt. Zo'n *stille geest* eist de Apostel alweer van de vrouwen; de zij zouden betonen in:

3.2.a.2.1. In een gerustheid van het gemoed, haar te vrede stellend met haar mannen en in den huwelijkse staat al was het niet zoals zij het zouden wensen.

3.2.a.2.2. In een bedwang van haar tong, zo dat ze niet zouden snateren tegen haar mannen, als die haar al met onverstandige woorden behandelde, maar liever haar mond dithouden.

3.2.a.2.3. In zich *stil* binnen huis te gedragen; in tegenstelling van zulke vrouwen, *die ledig bij de huizen langs gaan*; en die *niet alleen ledig zijn, maar ook klapachtig*. 1 Tim.5:13. Waartoe doorgaans de *nieuwsgierigheid* haar drijft.

Waar nu een *zachtmoedige geest* vooring, daar moeste nu zo'n *stille geest* volgen. Welke beide nodig was in zulke vrouwen, die *mannen* hadden, *die het Woord ongehoorzaam zijn*; ten einde zij niet alleen door deze *zachtmoedige en stille geest* te meer haar *onderdanigheid* zouden betonen, maar ook deze *zachtmoedigheid* en *stilheid* gebruiken als middelen om hen zonder Woord te winnen. Want met de *geest der*

zachtmoedigheid moet men anderen *te recht brengen*. Gal.6:1.

3.2.b. De *uitnemendheid* en *waardigheid* van dit uitwendig sieraad van de *verborgen mens des harten*, die zich evenwel vertoont in een *zachtmoedige* en *stille geest*, wordt op een tweërlei wijze te verstaan gegeven:

3.2.b.1. *Eerst*, als de Apostel dat noemt *het onverderfelijk versiersel*. Zo wordt het genoemd in tegenstelling van het voorgaande *uiterlijk versiersel*, *vlechten van het haar*, *omhangen van goud* en *klederen aan te trekken*; welke dingen *verderfelijk* en vergankelijk zijn; maar dit onvergankelijk; de mens altijd blijvende zolang hij leeft, ja, hem niet verlatende in de dood. Vervolgens ook een onverderfelijk versiersel, om dat zij die hiermee versiert en aangedaan zijn, nimmermeer verderven zullen maar zeker zalig zijn; want terwijl dit *versiersel* is de *verborgen mens des harten*, dat is, de vernieuwde en wedergeboren mens, zo kan het niet anders zijn, of zulke die wedergeboren zijn, die zijn wedergeboren tot een onverderfelijke en onbevleete ende onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard wordt; zoals gehoord is uit 1 Pet.1:3/4.

3.2.b.2. *Daarna*, als de Apostel hier bijvoegt: *Die kostelijk is voor God*. De Griekse constructie leert ons, dat deze woorden niet kunnen gebracht worden tot de *verborgen mens des harten*, maar tot de *zachtmoedige* en *stille geest*, die *kostelijk* genoemd wordt. Wij vinden ditzelfde woord vertaald met *grote prijs*, Marc.14:3. Daarom is bekend dat enige zaak of persoon *kostelijk* gezegd wordt, die van grote waardij of prijs is; en vervolgens die uitnemende, aangenaam, dierbaar en van grote achting is. Zo vinden wij, Ps.116:13. *Kostelijk is in de ogen des Heeren de dood Zijner gunstgenoten*. En Jes.43:4. *Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest*. En zo moeten wij ook de *zachtmoedige* en *stille geest* *kostelijk* te zijn verstaan, dat is, dierbaar en in grote waarde. Terwijl wij boven gezegd hebben, dat door de *klederen* moeten verstaan worden *kostelijke klederen*, uit 1 Tim.2:9. Zo mogen wij billijk denken dat onze Apostel nu deze *zachtmoedige* en *stille geest* *kostelijk* noemt in tegenstelling van die *kostelijke klederen*. Als of hij wilde zegge; Tracht en denkt gij vrouwen, om enige kostelijkheid, wel arbeid dan na *deze zachtmoedige* en *stille geest*, want die is *kostelijk*. En dat, *voor God*. Het is wel zo, dat zo'n *geest* of gemoed, dat met *zachtmoedigheid* en *stilheid* aangedaan is, ook wel kostelijk en dierbaar is bij de heiligen en andere wedergeboren kinderen Gods, om dat zij na hetzelfde beeld Gods verandert zijn; doch de Apostel spreekt hier evenwel met nadruk, voor God, of in en voor Gods aangezicht; en dat, of, in tegenstelling van de (al)gemene mens, die het uitwendige versiersel hoger acht; of, om hier door deze vrouwen te meer aan te moedigen tot dusdanig een *zachtmoedige* en *stille geest* te hebben. Want het kon

zijn, dat zij met deze geest aangedaan zijnde, evenwel van haar mannen veracht en bespot werden; wel zegt de Apostel, laat dat zoal gebeuren, zo moet gij weten, dat God zelf een hoge prijs daarop stelt, die zo'n *zachtmoedige en stille geest* wil hebben en door zijn Heilige Geest wil werken; en daarom zult gij zeker van God niet veracht worden, maar bij Hem aangenaam zijn. In allen gevalle zo spreekt de Apostel, om de uitnemendheid van dit versiersel te verstaan te geven; want dewijl het

- *aan de ene kant*, onverderfelijk is, en

- *aan de andere kant*, kostelijk in Gods ogen, zo moet het waarlijk uitnemende zijn.

- *En vervolgens* mogen wij uit al dit verklaarde dit met recht besluiten:

Dat *het inwendige versiersel van de ziel is het beste*, als verre overtreffende het uitwendige versiersel. Dit is hier het doel van Petrus, om te leren, *dat de verborgen mens des harten* is het *versiersel*, waarop de vrouwen voornamelijk bedacht moeten zijn. Dit heeft Lemuëls moeder wel geweten, die ene deugdelijke vrouw onder andere zo beschrijft, Spr.31:25. *Sterkte en heerlijkheid zijn haar kleding*. Verstaande daar door kloekheid, vertrouwen op God, onversaagdheid van de Geest, en ook het sieraad van godzaligheid en eerlijke zeden. Dit stemt Paulus met deze woorden toe. 1 Tim.2:9/10. *Ik wil, dat de vrouwen in een eerbaar gewaad, met schaamte en matigheid haar zelden versieren; niet in vlechtingen des haars of goud of paarden of kostelijke kleding; maar, hetwelk de vrouwen betaamt, die de godvruchtigheid belijden, door goede werken*. Hier vandaan is het, dat niet alleen de heiligheid Gods huis, en vervolgens Zijn huisgenoten, *sierlijk* genoemd wordt. Ps.93:5. En dat *David* spreekt van een *heilig sieraad*. Ps.110:3. Maar ook dat bijzonder *des Koningsdochter*, hoewel in een verborgen en geestelijke zin, gezegd wordt, *geheel inwendig verheerlijkt te zijn*. Ps.45:14. Ziet hiervan ook in gelijkenis gesproken. Ezech.16:10-13. *Waar Gods volk als een nieuw opgetooide dochter ons zo voorkomt: Ik beklede u ook met gestikt werk... Ook versierde Ik u met sieraad, en de armringsen aan uw handen en een keten aan uw hals. Desgelijks deed ik een voorhoofdsiersel aan u aangezicht, en oorringen aan uw oren, en een kroon der heerlijkheid op uw hoofd. Zo waart gij versiert met goud en zilver, en uw kleding was fijn linnen en zijde en gestikt werk*.

* Doch de verdere waarheid hiervan zullen wij verder kunnen zien als wij verder overwegen hetgeen wij gezegd hebben, te weten, dat dit inwendige sieraad daar om het beste is, *Omdat het, het uitwendige verre overtreft*, wat uit dit volgende kan vernomen worden:

1. Dit *inwendige versiersel* is *der ziele*, of, zoals in deze tekst staat, *des harten*; maar het

uitwendige is *des lichaams*. Zoveel waardiger en heerlijker dan de ziel is boven het lichaam, zoveel te heerlijker is ook het *inwendige versiersel* boven het *uitwendige*.

2. Het *uitwendige versiersel* is vergankelijk en verderfelijk, als bestaande in *haar vlechten, goud omhangen en klederen aan te trekken*: welke dingen alle vergaan. Salomo vroeg eens. Spr.27:24. Zal de kroon zijn van geslachte tot geslacht? Als wilde hij zeggen neen; en zoals is met een kroon, zo ook met andere mindere heerlijkheid en sieraad. Boven in het eerste hoofdstuk hebben wij gehoord, dat goud en zilver genoemd worden *vergankelijke dingen*. En hoort eens hoe Jacobus spreekt, Jac.5:2/3. *Uw rijkdom is verrot en uw klederen zijn van de motten gegeten geworden*: uw goud en zilver is verroest. *De mens zelf, die in waarde is, en blijft niet*. Ps.49:5. *En de gedaante dezer wereld gaat voorbij*. 1 Cor.7:31. Maar anders is het gelegen met het *inwendige versiersel*, dat blijft de mens bij, niet alleen zo lang hij leeft, ja brengt ook de ziel, ja de gehele mens in een staat van verderfelijkheid, gelukzaligheid en heerlijkheid. Zoals de ziel onverderfelijk is, zo ook niet minder dit sieraad van de ziel. Hierom zegt David. Ps.93:5. *De heiligheid is uw huis sierlijk, tot lange dagen*. En wij horen hier uit de tekst, dat hij uitdrukkelijk genoemd wordt: Het *onverderfelijk versiersel*. Toen Dorcas gestorven was, zo konden nochtans haar *rokken en klederen* getoond worden. Hand.9:39.

3. Het *uitwendige sieraad* is doorgaans met *hoogmoed* en *hovaardigheid* vergezelschaft; want het bestaat in kunstige haarvlechtingen, niet algemeen in het hebben van *goud*, maar in dat *om te hangen* en te vertonen; als mede in het aantrekken van kostelijke klederen, ect. Welke dingen doorgaans met *hoogmoed* vergezelschaft gaan. Ziet dat in de dochteren Zions. Jes.3:16, ect. En op zijn goud en schatten hovaardig te zijn, neemt de Heere zeer kwalijk, zoals te zien is in Hizkia. Jes.39. Maar het inwendige sieraad der ziel, is met nederigheid en *ootmoedigheid* vergezelschaft, bestaande in de *zachtmoedige en stille geest*, zoals wij terstond verder zeggen zullen. En nu zal Petrus ons in 1 Pet.5:5, zeggen, dat wij met ootmoedigheid bekleedt moeten zijn; en vervolgens ook met dit inwendige versiersel.

4. Het *uitwendige sieraad* is alleen behaaglijk voor het oog van de mensen; zoals Esther met haar Koninklijk kleed in de ogen van *Ahasverus*. Esth.5. En *Herodes* met zijn Koninklijk gewaad in de ogen van het volk. Hand.12:21. Maar dit inwendige sieraad behaagd zelfs God: *Zij is kostelijk voor God*, staat er in onze tekst. En dat kan ook niet anders zijn omdat God Zelf deze sieraad de Zijnen aan doet; zoals geleerd wordt in Luc.15:22. Hiervan is het, dat God van zodanige zegt: *Gij zijt kostelijk geweest in Mijn ogen*. Jes.43:4. En zo hebben wij duidelijk getoond dat het *inwendige versiersel* dit *uitwendige* ver overtreft; wat onze

eerste reden is.

****** Een *tweede* reden hiervan is: omdat dat allerbeste is waar in dit inwendige versiersel bestaat, te weten de verborgen mens des harten. En wat hierdoor verstaan wordt hebben wij boven gezegd, namelijk *de inwendige vernieuwde mens*. Dit is immers nu een grote lof en eer voor Gods volk, de *nieuwe mens aangedaan* te hebben, zoals blijkt uit Col.3:10. Waartoe men ook zonderling vermaand wordt in Ef.4:24. Ja een *nieuw schepsel* te wezen, dat is het al in Christus. Zoals nu de oude verdorven mens die *openbaar* is voor het oog van de wereld, voor God walgelijk en verfoeilijk is, zo is in het tegendeel, dat *deze verborgen mens des harten* bij God aangenaam is. Terwijl nu dit *inwendige sieraad* bestaat tot die verborgen mens des harten, welke veel beter en heerlijker is dan *de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden van de verleiding*, Ef.4:22. Zo moet volgen, dat dit *versiersel* het beste is.

******* Een *derde* reden moet nog zijn: Om dat de delen waar in dit inwendige versiersel van de *verborgen mens des harten* zich vertoont, zeer uitnemende en dierbaar zijn, zoals een *zachtmoedige en stille geest*: want wat betreft de *Christelijke zachtmoedigheid*, in het (al)gemeen nu aangemerkt zijnde, zo is dit stuk een *deugd*, die ins ten hoogste aanbevolen wordt en wel bijzonder, om als een *kleed* aan te doen. Col.3:12. Die belofte heeft voor het tegenwoordige en het toekomstige leven. Matth.5:5. en die wij van Christus leren moeten. Matth.11:29. En wat betreft de *Christelijke stilheid* of *gerustheid*, zo moeten wij daarna trachten. Zie 1 Thess.4:11, 2 Thess.3:12. Voornamelijk als wij ook voor deze *stilheid* verstaan een *lijdzame onderwerping* aan de goddelijke wil en voorzienigheid, volgens Klaagl.3:26. Terwijl bede twee nu zulke uitnemende *deugden* zijn, zo moet volgen, dat dit *inwendig versiersel*, dat uit deze deugden bestaat ook zeer uitnemende en daarom het beste is boven het *uitwendige*.

Toe-eigening door gebruiken.

T.1. Uit kracht hiervan moeten dan *overtuigd* worden en *bestraft*, zij die hierin een verkeert oordeel en misverstand hebben; dat is, die het *uitwendige versiersel* meest en het *inwendige* minst rekenen. En zoals *Petrus* hier eigenlijk spreekt tot de *vrouwen* en het vrouwelijke geslacht, zo is het dat dit misverstand nog dagelijks bij haar gevonden wordt. Wat zich voornamelijk in twee dingen vertoont:

T.1.1. *Eerst*, dat al haar gedachten en krachten daarop gericht zijn om met dit *uitwendig versiersel* aangedaan te zijn; wiens overleggingen zijn over de *vlechtingen* en het krullen van het haar, na de nieuwste mode en zwier van de wereld; *omhangen met goud*, zilver,

paarlen en hetgeen van goud en zilver gemaakt wordt; alsmede in het aantrekken van zulke *klederen*, die de mate van eerbaarheid te boven gaan; of van zulke *kostelijke klederen*, die boven haar staat en vermogen zijn; Waarom men zich ook niet ontziet om grote kosten te doen om zo'n pronkerij te hebben en te vertonen. Hierbij komt dan de grote hovaardij en opgeblazenheid des harten, die zich in dat uitwendige laat zien; zo dat men van haar wel mag zeggen, wat de Heere eens zie van den *dochteren Zions*. Jes.3:16. *Daarom dat de dochteren Zions zich verheffen, en gaan met uitgestrekte hals, en lonken met de ogen: al gaande en trippelende daar henen treden, en alsof haar voeten gebonden waren.* En hoe het in deze hedendaags onder ons gelegen is, roepen de straten uit en Gods huis zelf moet daarvan een droevige leraar zijn. Zo is de mens op dit uitwendig versiersel verzot dat, als men wat geven zal ten behoeve van het Vaderland of tot onderhoud van de armen, men nauwelijks woorden genoeg vinden kan om zijn klacht daarover te uiten; maar geen geld heeft men zo lief, of men wil het graag aan dit *uitwendig versiersel* ten koste leggen en besteden.

T.1.2. *Daarna*, blijkt dat ook, om dat dezen zeer weinig, ja dikwijls helemaal niets weten van dit *inwendig versiersel*, hoe de ziel behoort opgetooid te zijn en men aangedaan moet zijn met de *verborgen mens des harten*. Dit laatste vloeit uit het eerste. Wat men dan ook verneemt, zelfs als men op een bijzondere wijze en gelegenheid, Ik meen in het gebruik van het Heilig Avondmaal, daarmee behoort versiert te zijn: want

- *Aan de ene kant* zal men vinden, zij die daarom niet ten Avondmaal niet komen, om dat ze geen een uitwendig eerlijk kleed hebben, na haar zeggen, om daarmee te verschijnen.

- *Aan de andere kant* zullen er anderen zijn, die menen haar voorbereiding en bruiloftskleed daarin te bestaan, dat ze goud brengen aan hun vinger en dat ze door hun beste *klederen* uit de kast te halen en die *aan te trekken*; en dat zeg ik, zonder eenmaal acht te geven op de ziel dezels nodige versiering. Dit is beide een groot misverstand: want *God* ziet niet op het uitwendige, maar op het inwendige, anders dan de *mens*, volgens 1 Sam.16:7. En meent gij o mens dat gij genoeg doet, als het sterfelijke lichaam zo opgepronkt wordt, en de onsterfelijke ziel ondertussen naakt en onberooid blijft? En terwijl dit in zo'n bijzonder voorval niet waargenomen wordt waar het op een zonderlinge wijze noodzakelijk is, zo kan men daaruit wel vernemen dat het doorgaans nog minder is. Ja, dat in plaats van de *verborgen mens des harten*, dat is, de vernieuwde mens, *de oude mens* nog de overhand heeft, en in plaats van een *zachtmoedige en stille geest* te vinden, gevonden wordt een ontruste en ongeduldige en onbedwingelijke geest.

Wat zal men van de zodanige zeggen? Behalve dat zodanige vrouwen niet aanwenden het behoorlijk noodwendig middel om haar mannen, die het *Woord ongehoorzaam* zijn, door haar wandel *zonder woord te gewinnen*, zoals uit deze stof van de Apostel blijkt; zo mogen en moeten zij weten, dat hoewel dit uitwendig versiersel en deze hovaardige pronk, aangenaam en behaaglijk is in het oog van de wereld, die evenwel niet is behaaglijk nog *kostelijk voor God*. En daarom vinden wij dat God zulke *hovaardige wederstaat*. 1 Pet.5:5. en zware bedreiging doet, om haar met Zijn rechtvaardige straffen te huis te bezoeken, zoals geleerd wordt en te zien is. Jes.3:27. Ect.

T.2. Daarom eenieder moet vermaand zijn, die dit aangaat, om daarna te arbeiden, dat hij met bit inwendig versiersel aangedaan zij.

T.2.1. *In de eerste plaats* raakt volgens de Apostels oogmerk, dit de *vrouwen*, die doorgaans meer tot *versiering* genegen zijn dan de mannen; en dat wel voornamelijk daarom, omdat hoewel de *uitwendige versiering*, als die *met eerbaarheid en schaamte* vergezelschap gaat, wel strekken kan om hun mannen *te behagen*. 1 Cor.7:34. Nochtans de *inwendige versiering* voor God behaaglijk en *kostelijk* is, en daarom ook een middel kan zijn om de ongelovige mannen te brengen tot geloof en bekering; waartoe een *gelovige vrouw* arbeiden moet.

T.2.2. *In de tweede plaats* raakt dit ook eenieder, zelfs de *mannen*. Het is waar, God heeft in Zijn Wet bevolen of liever verboden, dat een man geen vrouwenkleed zou aantrekken, omdat dat *de Heere een gruwel* was. Deut.22:5. Maar met dit vrouwen *sierkleed* is het anders gelegen, dat mag niet alleen, maar dat *moet* ook een man aantrekken, ja elkeen moet daarmee bekleed zijn, zal hij voor de Heere geen *gruwel* zijn. En dat hierom:

T.2.2.1. Iedereen heeft een *onsterfelijke ziel*, die daarom met een *onverderfelijk versiersel* moet opgetooid en bekleed zijn.

T.2.2.2. Eenieder moet zich zo gedragen, dat hij *God welbehaaglijk dien*, Hebr.12:25. Maar nu dit *inwendig sieraad* strekt daartoe, als zijnde *kostelijk voor God*.

T.2.2.3. Deze dingen, die dit *inwendig versiersel* uitmaken, raken eenieder als de *verborgen mens des harten*; een *zachtmoedige en stille geest*.

Daarom, niet alleen de *vrouwen*, maar ook de *mannen*, Ja eenieder Christen moet hiertoe arbeiden, het minst bekommerd zijn voor het *uitwendige*, en meest voor het *inwendige versiersel*, omdat de ziel bij uitnemendheid kostelijker is dan het lichaam. Hoewel het dan niet ongeoorloofd, maar betamelijk is, met een *eerbaar gewaad* te verschijnen in de vergadering en onder de ogen van de mensen, zo moet nochtans

niemand menen dat wanneer hij dat verkregen heeft, hij genoeg heeft; Neen, maar daar moet vooral nog bijkomen, dit inwendig *onverderfelijk versiersel*, bestaande in de *verborgen mens des harten en in een zachtmoedige en stille geest*. Hij heeft dan te trachten na een *vernieuwd hart*; waartoe Paulus vermaand. Rom.12:2. Wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds. En Ef.4:24. En *de nieuwe mens aandoen, die na God geschapen is*. Insgelijks heeft hij te arbeiden na een *zachtmoedige geest*, die het ongelijk of tegenspoed kan verdragen, en na een *stille geest*, die onder moeilijkheid gesteld zijnde, niet tegenspreekt, maar zich geruststelt en gerust houdt.

Beweegredenen:

En waarom zou eenieder hierna niet trachten? Want behalve de boven gegeven redenen, die hier als beweegredenen verstrekken kunnen, kunnen wij dit volgende verder overdenken:

a. Dit is een *gebod*, dat de Apostel ons hier geeft; wat uit dat Griekse grondwoord vertaald is met *zij*; Dit moet dan zo zijn; het is Gods wil en believen.

b. Als deze *verborgen*, dat is, vernieuwde *mens des harten*, bij ons niet gevonden wordt, zo is de oude verdorven mens nog bij ons, die voor God niet aangenaam, maar walgelijk en een gruwel is.

c. Dit *inwendig versiersel* van de ziel, hoewel die *kostelijk is voor God*, is nochtans zo *kostelijk* niet, om ze te verkrijgen, als het *uitwendige versiersel* dat in *haarvlechten, omhangen met goud en sierlijke klederen* bestaat; want om dat te verkrijgen, moet men veel geld uitgeven en dikwijls zijn beurs leeg maken, maar hier zo niet; Wan hier past ook het spreken van Petrus in Hand.8:20. Dat wij niet moeten *menen, dat de gave Gods door geld verkregen wordt*: de armste na de wereld kan hier *zonder geld* versiert worden. Het is zoals staat in Jes.55:1. *Komt, koopt zonder geld*.

Door deze dingen moeten wij dan verder opgewekt en gaande gemaakt worden, om onze plicht in deze goed waar te nemen, dat is, naar dit inwendig sieraad van de ziel te trachten, en die bekomen hebbende, die te tonen of beoefenen.

Vervolgens ten opzichte van het eerste, is nodig aan te wijzen enige:

Hulpmiddelen.

Zal eenieder van ons dan hiertoe komen, zo is nodig:

H.1. Dat hij de waardigheid dierbaarheid van dit *inwendig sieraad* kent, die in het voorgaande nu genoegzaam is aangewezen. Als iemand een *sierkleed* voor het lichaam zoekt te bekomen, dan heeft hij zin en genegenheid daartoe, welke genegenheid in hem

ontstaat uit voorgaande wetenschap. Zo moet het hier met elk Christen zijn: Die moet recht kennen, de *nietigheid*, de *vergankelijkheid*, de *ijdelheid* en de *zondigheid* van het uitwendige sieraad van het lichaam, en daar en tegen de *bestendigheid*, *onvergankelijkheid* en *heiligheid* van de inwendige versiering van de ziel, die daar duurt *tot lange dagen*. Hij moet weten, dat het goud van het *ware geloof* niet te waarden is met het *goud*, dat men *omhangt*, noch de *klederen*, die van de witste wol en zachtste zijde gemaakt zijn, bij de *klederen des heils*, dat is, het kleed van Christus gerechtigheid en heiligheid. Wat het oordeel hoogacht, dat zullen de genegenheden omhelzen.

H.2. Terwijl dit onverderfelijk versiersel is *de verborgen mens des harten*, zo is er niets nodiger dan het *hart te wassen van boosheid*, volgens Jer.4:14. Wat Paulus noemt, de *consciëntie te reinigen van de dode werken, om de levende God te dienen*, dat hij het bloed van Christus toeschrijft. Hebr.9:14. Alle vuiligheid maakt het lichaam en de klederen onsierlijk, zo ook de zonde en boosheid de ziel; en daarom is het nodig, dat er *wassingen van de harten* door het bloed van Christus geschiede. De biddende *David* moeten wij hierin navolgen. Ps.51:4/9/12. De schreiende *Petrus*, Matth.26:75. En die veel-tranige *zondares*, Luc.7:38.

H.3. Het zal niet ondienstig zijn, dat men zich vervoegen, niet tot die, die tot pronk en praal genegen zijn en door hun spraak anderen daar toe brengen, wiens taal anders niet is dan van kostelijke dingen te spreken; en uit wiens harten-overvloed hun mond dan spreekt; maar eerder en beter, van Wie men gelooft dat ze met dit *onverderfelijk versiersel* van een *zachtmoedige en stille geest* aangedaan zijn. Want zoals men van hovaardige en goddeloze leert hovaardij en goddeloosheid, zo ten ongunste, leert men van nederig en zachtmoedig, nederigheid en zachtmoedigheid. Voornamelijk hebben wij ons te vervoegen tot Gods Woord en huis, om dat daarin dit *sierkleed* van de ziel aangewezen en voorgesteld wordt.

* * in opzicht van het tweede, om deze verborgen mens des harten en dit onverderfelijk versiersel te tonen, moeten wij opnemen deze

Besturingen.

B.1. *Eerst*, moeten vrouwen, volgens Petrus oogmerk, aangespoord worden, om dit te vertonen aan hun *mannen*; voornamelijk die, die het *Woord ongehoorzaam* zijn, om met deze *verborgen mens des harten*, altijd voor hen te pronken, meer dan met *haarvlechten*, *omhangen van goud of kostelijke klederen aan te trekken*, wat hun huiggezinnen dikwijls tot nadeel is. In het bijzonder hebben zij dat te vertonen in een *zachtmoedige en stille*

geest, en dat wanneer, hun mannen hen met onverstand en hardheid mochten behandelen, om dan niet met harde woorden tegen te spreken, maar met zachtmoedigheid en stilheid dat te verdragen, ten einde dat dit een middel mocht zijn om en te gewinnen.

B.2. *Daarna*, moet eenieder onzer onderricht worden, om zich in deze juist te gedragen ten opzichte van God. En dat altijd wel, maar juist in bijzondere gelegenheden.

- *Altijd*, om dat er nooit een tijd is, waarin wij dit sieraad van de ziel moeten afleggen, zoals het met andere sieraden geschied, maar altijd moeten wij daarmee aangedaan blijven.

- Ook in *bijzondere gelegenheden*, want terwijl en zo lange wij staan onder de goddelijke voorzienigheid, zo vernemen wij, dat het ons niet altijd naar wens gaat, maar dat Gods kastlijdende Hand ons wel aan treft; Dan moeten wij deze *zachtmoedige en stille geest* betonen, waardoor wij onze met stilheid aan Zijn wil onderwerpen; met David *de hand op de mond leggende*. Ps.39:10. Zodat wij met diezelfde David zullen kunnen zeggen, uit Ps.131:2. *Ik heb mijn ziel stilgehouden*. Want, *het is goed, dat men stil zij op het heil des Heeren*. Klaagl.3:26.

Doe hierbij dat er nog een andere gelegenheid is, die God ons in genade doet voorkomen, waarin wij op dit *inwendig versiersel* bedacht moeten zijn; En die is, zo dikwijls wij het verbond met God vernieuwen in het gebruik van het *Heilig Avondmaal*. Dan moeten wij, is er een bijzondere voorbereiding van node, om met het rechte *Bruiloftskleed* van de tafelgenoten van Christus voor Gods ogen te verschijnen; Maar nu, deze voorbereiding en rechte bekleding bestaat in deze *verborgen mens des harten*, in dit onverderfelijk versiersel van de ziel, waarom dan onze inspanning gevonden moet worden; Want zoals die, inspanning, kostelijk is voor God, zo zullen ook de die, daarmee aangedaan zijnde, voor God kome en welkom zijn en een zegen wegdragen.

Troostelijk besluit.

Als nu eenieder die dit aangaat, zich op deze wijze hiertoe bevlijgt om met deze *verborgen mens des harten* en dit onverderfelijk versiersel van een *zachtmoedige en stille geest* aangedaan en bekleed te zijn, zo kan hij zich volgens het woord van Petrus in deze tekst verzekeren dat hij altijd God aangenaam zal zijn; want *die is kostelijk voor God*. Zeker mens werd eens verstoten, om dat hij met dit *rechte kleed* voor des Heeren oog niet kwam. Matth.22:12/13. Zo moet dan volgen, wanneer wij met dit *kleed* zijn aangedaan en daarmee voor Gods ogen wandelen zodat wij nimmermeer zullen verstoten worden. Een

arm mens die maar gelovig en godzalig is, mag zich dit bijzonder toepassen, dat hoewel hij dikwijls bij de mensen, om zijn geringe en slechte *kleed*, veracht en verschoven wordt, hij evenwel van God niet zal teruggestuurd worden; want *het is niet, zoals de mens ziet, want de mens ziet aan, wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan.* 1 Sam.16:7. En om dit te besluiten: Het aandoen en het dragen van *dit inwendig onverderfelijk versiersel* van de ziel, zal een middel en de weg zijn, dat de ziel voor het eeuwig verderf zal bewaart worden, al hoewel het lichaam het tijdelijk verderf onderworpen is en dat zal moeten smaken; want wie *gegeven is bekleedt te zijn met rein en blinkend fijn lijnwaad*, en wij mogen zeggen, met dit *onverderfelijk versiersel*, die zijn zalig, om dat ze *geroepen worden tot het Avondmaal van de Bruiloft des Lams.* Openb. 19:6/9.